

Hormonella preventivmedel

Media Gustafsson ST-läkare, Kvinnokliniken

Förbättringsteam: Emmie Rydström specialistläkare gyn/obs, Alma Dolk barnmorska Ungdomsmottagningen, Caroline Bergström Sesammottagningen

Datum

2025-11-13

Utvecklingsområde

Ta fram ett dokument/PM som samlar alla hormonella preventivmedel som finns idag. Dokumentet inkluderar de hormonella preventivmedlens innehåll, styrka, administrationssätt, indikationer, kontraindikationer, hormonella effekt och handläggning vid mellanblödning.

Vad vill vi uppnå?

- Färre biverkningar för patienten, symtomkontroll och effektiv antikonception
- Möjliggöra tid för förskrivaren att lägga på annat inom verksamheten
- Färre antal oönskade graviditeter
- Färre besök till mottagning pga missnöje eller behandlingssvikt på aktuellt preparat.
- Färre besök till mottagning pga oönskade biverkningar av aktuellt preparat.

Syfte och bakgrund

Vid förskrivning av hormonella preventivmedel krävs det kunskap om läkemedlets innehåll, indikationer, kontraindikationer, administrationssätt samt dess hormonella effekt på kvinnan. Genom denna kunskap kan man anpassa antikonception/behandling efter individen. Idag finns det över 60 försäljningsnamn (olika generika) på marknaden vilket gör det ännu svårare att förskriva rätt preparat.

Vid förskrivning av hormonella preventivmedel måste kunskapen idag inhämtas från olika källor. Läkemedlets styrka inhämtas t.ex. från Fass. Indikationer och kontraindikationer kan hittas via boken *Praktisk preventivmedelsguide* medan metodernas hormonella effekt på kroppen samt olika preparatnamn går att söka på Janusinfo.

Som ny underläkare, barnmorska på ungdomsmottagning/sesammottagning eller även för en erfaren läkare som inte alltid jobbar med preventivmedel skulle ett samlat dokument spara tid och energi. Dessutom är det lättare att visa patienten vad som finns på marknaden och vad som kan provas. På så sätt anpassas antikonception efter person och kvinnans följsamhet till preparatet kan teoretiskt öka.

Möjliga lösningar

- Medicinskt PM
- Föreläsningar till barnmorskor och läkare
- Broschyr?

Ansvarig

Media Gustafsson
ST-läkare Kvinnokliniken

Tidsplan

September 2025 – November 2025
Mätning med enkät innan och efter förändringen

Nuläge, behov och analys

Med hjälp av fiskbensdiagram identifierades möjliga orsaker till icke-individanpassad preventivmedels-förskrivning. De möjliga orsakerna är:

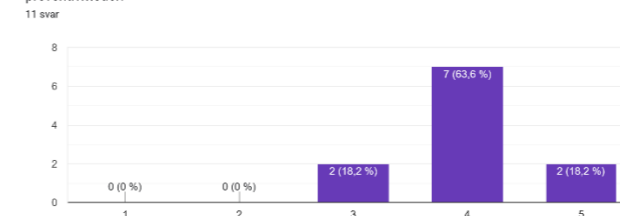
- Tidsaspekt: Tidsbrist hos föreskrivaren föranleder förskrivning av ett generellt preparat istället för att individ- och situationsanpassa preparatet efter kvinnans kropp och behov.
- Kompetens: Okunskap om vad som finns för preventivmedel idag på marknaden leder till förskrivning av ett preparat som inte passar patienten.
- Informationsinhämtning: Olika sätt att inhämta information på, vissa är otillgängliga. Praktisk preventivmedelsguide finns tex inte alltid på alla mottagningar utan dessa måste köpas av kliniken.

Utifrån ovanstående aspekter skickades en enkätundersökning ut till läkare och barnmorskor (n= 17) för att bedöma nuläge och möjlig effekt av implementering av en enkelt dokument/PM. I denna svarade 47% av de inte är insatta om de olika preventivmedlens innehåll, egenskaper och styrka. 76% svarade att de inte hade koll på försäljningsnamnen för de olika preventivmedel. 88% önskade ett dokument de kunde vända sig till för att underlätta förskrivningen. I enkäten fick deltagarna även i fritext beskriva önskemål om vad dokumentet helst skulle innehålla.

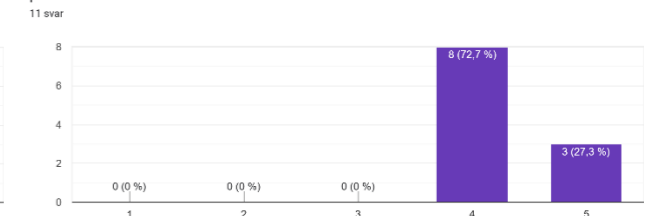
Vilka resultat har ni sett efter testerna?

Det preliminära dokumentet skickades till alla läkare på Kvinnokliniken samt enstaka barnmorskor inom öppen- och slutenvård. Efter en tidsperiod på 1,5 månader skickades en uppföljande enkätundersökning för att utvärdera dokumentets nytta, se nedan.

Upplever du att dokumentet har svar på de frågor som uppstår vid förskrivning av hormonella preventivmedel?
11 svar

Tror du att ett sådant dokument kan hjälpa dig i din kliniska handläggning kring val av hormonella preventivmedel?
11 svar

Enkätundersökningen visade på dokumentets förmåga till att bidra till ökad kunskap kring förskrivning av hormonella preventivmedel. 81,8% av respondenterna uppgav att dokumentet bör vara ett bra hjälpmedel vid förskrivning av preventivmedel och 100% av respondenterna svarade att de troligtvis kommer att använda dokumentet i framtiden.

A. Samla ihop och gå vidare

En individanpassad preventivmedelförskrivning bidrar till mindre biverkningar och därmed bättre följsamhet av det förskrivna preparatet, bättre kontroll på symtom/sjukdomar och ett minskat antal oönskade graviditeter. Dessutom möjliggör det tid och resurser för barnmorska/läkare.

B. Mål och mått

Mål: Att underlätta för läkare och barnmorska att förskriva individanpassat preventivmedel genom att ta fram ett hjälpmedel i form av ett dokument/PM.

Mått: Enkät till barnmorskor och läkare före och efter förändringen

Efter testerna – vad blir ert nästa steg?

- Publicera dokumentet som ett medicinskt PM på intranätet tillgängligt för alla
- Avsätta personer ansvariga för uppdatering av dokumentet
- På sikt involvera primärvården

